

Õpetajate kongress õnnestus — tülinorimine jäi ära

EPL 1996, 27. III

21. märtsi Eesti Päevalehes püüdis Kaarel Tarand õpetajate kongressi ära sõnuda. Tsiteerin ajalehte: "Haridusministri nõuniku Kaarel Tarandi väitel kavatsevad õpetajad kongressil vastandada end ministeeriumile ning süüdistada viimast hariduspoliitika puudumises." Kui see lause ongi toimetaja kokkuvõtte noormehe ennustusest, siis järgmine lause on küll ütleja suust tulnud: "Seda kavatsevad teha inimesed, kes peaksid ise osalema hariduspoliitika väljatöötamisel!" Alles kahe nädala eest soovitas noor Tarand koolijuhtidel hariduspoliitika vallas lõuad pidada ja edasi teenida.

22. märtsi kevadhommik tõi Mulgi-
maa pealinna kokku 300 inimest — õpetajaid, koolijuhte, haridusosakondade ja ministeeriumide spetsialiste. Kohal olid ka minister, kantsler ja teised kõrgemad haridusjuhid. Kuid ei nemad ega meie hakanud üksteisele süüdistusi pä-

he kallama, tüli ei norinud isegi sellised riukuked nagu mina ise ja Voldemar Pinn.

Tundub, et Jaak Aaviksoo on nelja kuuga meie erialasse sügavuti tunginud. Mäletan teda nutika koolijütsina, kuid ikkagi ebalesin, kas nii komplitseeritud eriala on nii kiiresti omandatav. Ent ministri avakõne ja vastused meie küsimustele rääkisid selget keelt, et meie mured on ka tema mured ning lahkavamusi nagu polekski. Jääb mulje, et Jaak Aaviksoo otsustab ministeeriumis ainuisikuliselt, ja et ta on tark ini-

mene, siis seda metoodikat ma tervitan.

Kuigi ma tiigrihüpet akuutseks probleemiks ei pea, räägiti kongressil sellest moenähust palju. Poliitik Mart Laar ütles, et talle ei meeldi kampaanialikkus, kuigi tehnilisest progressist mahajäämus ei tule kasuks. Aga seda oleme meie, professionaalid hariduse vallas, kogu aeg rääkinud. Kordan veel oma seisukohta: ma ei ole arvutite vastane, olen arvutiõpetuse sisseviimise vastu väga varases eas.

Mitme kõneleja suust kostis ka mure sedasorti tehnika (mis ju vananeb nii kiiresti) hulgiost korraga ning ühest firmast. Ma kordan: kuigi probleemist kõneldi palju, ei ole tegu haridusvankri kõige enam määrideõli vajava rattaga.

Kindlasti on nn õpilase peamaks hetkel teravam probleem, koolile määratud raha hakkab olenema õpilaste arvust. Ah et mis siin halba on? Ega mi-

nu kooli puhul polegi midagi katki. Meil on õpilasi palju.

Aga väikese maakooli lood, kus õpilasi on ehk ainult 40, on lootusetult halvad. Kas vald, mis on ju puruvaene, suudab seda kooli üleval pidada? Paratamatult toob see kaasa väikeste koolide hääbumise ja maakooli vastandamise linnakoolile. Kuid ka selle, et mina kui koolidirektor kukun koonerdama. Pole enam kasulik, et õpetaja end arendaks, järku tõstaks — kasulikum on palgata kõige odavam töötajad. Sisemine salahääl ütles mulle, et mõne väikekooli sulgemine on ministri arust loomulik. Tahaks, et hääl mind alt veab, kuigi hariduse vallas teeb ta seda haruharva.

See — eest Jaak Aaviksoo soov panna vastdiplomeeritud pedagoogid kas riigile õpperaha tagasi maksma või kolmeks aastaks kooli tulema, on ka minu tahtmine. Hea oleks, kui minister asja paika paneks enne, kui uus lend tuden-

geid immatrikuleeritakse. Kiirustada tuleb juba seetõttu, et nagu praktika näitab, on ministrite valitsusaeg üliühike. Peeter Kreitzberg ei jõudnud küll palju, kuid haridusvankri allaveeremise suure mürina suutis ta vaigistada ning lausa suursaavutuseks oli klassijuhataja töö taasväärtustamine.

Olen probleemide tõstataja, mitte nende lahkaja või põhjendaja. Kaks aastat tagasi rääkisin klassijuhatajate tasustamise vajadusest. Tegin seda kolm korda päevas igal kanalil. Nüüd ütlen sama sagedusega: õpetaja saab häid tunde päevas anda vaid neli, kõik tunnid üle selle on haltuura. Õpetaja normkoormus olgu 20 tundi nädalas, kusjuures klassijuhatajate peetagu kolme või nelja tunni vääriliseks. Muidugi võib õpetaja ka rohkem tunde anda, siis kui seda nõuab olukord (direktor ei saa mõne tunni pärast uut spetsialisti majja värvata, õpetajat pole kusagilt võtta vms)

või on see õpetaja enda soov. Selge on, et tunde lihtsalt allesjääjate vahel ära jagada on haltuura sõna kõige otsestemas tähenduses.

Mõtlejale pedagoogile on selge, et 2000. aastaks riigikeelsele haridusele üle minna on utopia. Venekeelne kool peab muutuma eestimeelseks. See oli ka ministri konstateering. Ma tean, millest tuleks alustada. Vene koolidesse tuleks sisse tuua eesti keelt üks tund päevas, seega viis tundi nädalas, kohe esimesest klassist peale (praegu pole esimeses klassis ühtegi eesti keele tundi, teises klassis algab eesti keel kahe tunniga nädalas).

Mind rõõmustas, et kongressil räägiti vähe palgadest. Töörühm soovitas nooremõpetaja tundi tunnitasu etaloniks — see on tõesti hea. Asi on lihtne ja selge: õpetajaks saamise puhul (2—3 aastat vastavalt resultaatidele) tõuseb palk automaatselt 25%; vanemõpetaja saab

juurde jälle 25%, õpetaja-metoodik veel 25%. Ja kui mõni magister kooli ära eksib — veel 25% juurde.

Voldemar Pinn kutsus pedagoogilist üldsust üksmeelele ning ihaldas stabiilsust hariduse kõrgemas juhtkonnas. Tema ideaal oli, et haridus oleks apoliitiline. Kõneleja tegid muret koolidistsipliini ohustavad nähud, julguse propaganda kõigi massimeediumi vahenditega, tubaka ja alkoholi reklaam.

Ministrile oli ehk üllatuseks, et kui keegi meist ajalehes artikli avaldab, pole see mitte ühe või teise ekstsentriskust pedagoogi ekstravagantsus, vaid paljude kogenud haridusvankri vedajate arusaam nii haprast nähust kui lapse kasvamine inimeseks. Suur tänu ministrile, Tartu Õpetajate Seltsile ja Viljandi linnavalitsusele. Kõik laabus sujuvalt ja läbimõeldult.